

הכונס פרק ששי בבא קמא

(א) ומוספתא דבי"מ פ"ג, (ב) ומוספתא פ"ט, (ג) ולקמן קמ"ח, (ד) בי"מ לא, פ"ט (חולין פ"א), (ה) בי"מ לא, (ו) לקמן פ"ג, ק"ג, (ז) בי"מ כ"ב, (ח), (ט) ולקמן ע"ג, (י) (שמות כ"ב), (י"א) (ש"ל מח"ל).

החזירה. לאכידה: למקום שיראנה. מגניבה ואכידה ושומר שזכר חייב בפי' שכיח איניש צביטתיה אבל צהרריס **שיחורנו לרשותו.** של בעלים: מאי מוצא צביטו וקמני חייב: מודינא לך. באכידת בעלי חיים דחייב המוצא בגניבה ואכידה ולאו משום שזכר מזהו אלא משום דגניבה ואכידה לידהו פשיעותא היא: דכיון דנקטו נגרי ברייטא. כיון שראה שמלומדות הן ללאות בעי נטירותא יתירתא ואפי' הוא שומר חנם חייב אבל שומר אכידה דמטלטלי פטור מגניבה ואכידה: נגרי. פשיעות: השב. השגה מעלייתא משמע: לגינסו ולחורכסו מנין. דכגו ליה למוצא בהשבתו לגינתן דבעלים: הכל לריבין דעת בעלים. גונב וגוזל או אחד מארבעה שומרין שהחזירו צריך להודיעו לבעלים ואם לא הודיעו חייב המחזיר נאחריותו: טענה גנב. לפטור עלמנו ע"י גנב שטוען נגנבה הימנו האכידה שחלמתי ונמצא שצידו הוא משלם תשלומי כפל כגנב עלמנו דרשינן בפרק מרובה (לקמן דף סג:) ואם לא ימצא הגנב(ס) אם לא ימצא כמו שאמר הלא הוא עלמנו גנבו וכתיב בתורה ישלם שנים אי אמרת בשלמא שומר אכידה כשומר חנם דמי משום הכי משלם כפל דהוי בעי למפטור נפשיה בטענת גנב: קרנא בעי שלומי. מעיקרא כי טעין נגנבה הוה מחייב נפשיה לשלומי קרנא: טענה לפטים מוויין. גנב עלמנו בטענת לפטים בחזקה דקא פטר נפשיה בטענת אונס: לפטים מוויין גזלן הוא. ובעטנת אונס פטר נפשיה וכפל בטוען טענת גנב הוא דכתב ציה רחמנא (דכתיב) וגונב מצית האינש (שמות כג:) גנב הוא. ומשלם כפל וכן הפטור עלמנו בטענת לפטים מוויין. ולענין חיוב לא מיחייב שומר שזכר עליה אם אמת אתו דהא איניש:

תורה אור השלם

1. לא תראה את שור אדוך או את שור נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאדוך:

הגהות הב"ח

(א) ג"מ דשכיח דעילי ופסיק: (ב) תוס' ד"ה אלא וכו' פ"י שאינה משתמרת אלא כיוצא מתייה:

הגהות הגר"א

[א] ג"מ ח"ל מתייה כ"י. נ"ב וירקתה הכתיב(ס) (א"ל) הוהו (בבע"מ) כ"י ויר"ל דמיייר ג"כ ממקום שהמורה אכל הלא"ש כתב בירקתא עלנו (ועברתא סימן רסו ס"ק ה' ומש"ש ועוד דקאמר משמע דידעו דמשמעו צ"כ עיין בתוספתא פ"ג דבי"מ המוצא בהמת חבירו חייב כ"י לעולם כ"י ונחוש כלן ד"ה לעולם כ"י) ומש"ש רש"י ד"ה החזירה לאכידה ל"ד ד"ל דקא' צהרריס:

בעליה: שומר חנם פטור השואל (בי"מ דף קז:) שפרים. מצוי במלאכתו צדה: עד לעולם לאו אפילו. הימנה

החזירה למקום שיראנה אינו חייב למפיל בה נגנבה או אכדה חייב באחריותה מאי נגנבה או אכדה לאו נגנבה מביתו ואכדה מביתו לא ממקום שהחזירה והא קתני אינו חייב ליטפל בה א"ל הכא במאי עסקינן כגון שהחזירה בצהרריס ותרתי קתני והכי קתני "החזירה שחרית למקום שיראנה (ס) ושכיח דעילי ונפיק וחוזי לה אינו חייב ליטפל בה החזירה בצהרריס למקום שיראנה הלא שכיח דעילי ונפיק דלא חוי לה ונגנבה או אכדה חייב באחריותה איתביה ^בלעולם הוא חייב עד שיחזירה לרשותו מאי לעולם לאו אפילו מביתו ש"מ כשומר שזכר דמי וא"ל ימודינא לך בבעלי חיים דכיון ד"דנקטו להו גיגרא ברייתא בעי נטירותא יתירתא איתביה רבה לרב יוסף יהשב ^ז אין לי אלא בביתו לגינתו ולחורכתו מנין ת"ל תשיבם מכל מקום מאי לגינתו ולחורכתו אילימא לגינתו המשתמרת ולחורכתו המשתמרת היינו ביתו אלא פשימא לגינתו שאינה משתמרת ולחורכתו שאינה משתמרת ש"מ כשומר חנם דמי א"ל ילעולם לגינתו המשתמרת ולחורכתו המשתמרת ודקא קשיא לך היינו ביתו הא קא משמע לן דלא בעינן דעת בעלים כדרכי אלעזר ^ח דא"ר אלעזר ^ה הכל צריכין דעת בעלים יחזין מהשבת אכידה שהרי ריבתה בו תורה השבות הרבה א"ל אביי לרב יוסף ואת לא תסברא דשומר אכידה כשומר חנם דמי והא ^י אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הטוען טענת גנב באכידה משלם תשלומי כפל ואי ס"ד שומר שזכר הוי אמאי משלם תשלומי כפל קרנא בעי שלומי א"ל הכא במאי עסקינן כגון שמוען טענת לפטים מוויין א"ל לפטים מוויין גזלן הוא ^כ כיון דמיטמר מאינשי גנב הוא איתביה לא

מזהו קעביד ולכל הוי כשומר שזכר והא דעביד לוקמא פלוגמיייהו דרבה ורבי יוסף והוי רבה כר"א שהוא שמותי ועוד קאמר לימא דרבי יוסף תנאי היא ומסיק דרבי יוסף ככולי עלמא ומשמע דרבה ודאי תנאי היא ואינו יכול להעמיד אלא כר"א ולא כרבי עקיבא דאי לרבי עקיבא ודאי הוי שומר שזכר אי אפשר לומר כן דעל כרחך לרבה אפי' לרבי עקיבא שומר חנם הוי דבאלו מצילות (בי"מ דף קז. וס) לרבה לא הוי לרבי טרפון דממיר להשתמש אלא שומר שזכר א"כ לר"ע לא הוי אלא שומר חנם לכך נראה דרבה לא יעמיד כלל פלוגמיייהו בשומר שומר חנם הוי ופלוגמיייהו עלמא שומר חנם הוי ופלוגמיייהו דשמואל דר"ע אית ליה דשמואל אבד קמא דמגלא אבד אלפא חזוי ור"א אית ליה דשמואל ורבי יוסף כי מוקי פלוגמיייהו דשמואל לא קאי רבי אליעזר כותימה שהוא פטור את המלוה צאצדיה אף מדמי המשכון ולכן מוקי פלוגמיייהו בשומר אכידה והוי כר"ע וקאמר לימא דרבי יוסף תנאי היא דרבה ודאי לאו תנאי דמוקי פלוגמיייהו דשמואל ומסיק דכולי עלמא אית להו דרבי יוסף כו' והא דתנן בשבועות (ד' מג. וס) סלע הלויתני עליו ושמים היה שזו דמשמע שחייב לשלם המשכון כשאבד מיייר שאבד צפשיעה לרבה דאמר שומר חנם הוי: לא סמקום שהחזירה. ואפילו שומר לעולם הוא חייב עד שיחזירה בו. היא סיפא דברייתא דלעיל בתוספתא דבי"מ (פ"ג ע"ש) ולהכי דייק מינה שפיר דחייב בגניבה ואכידה קאמר: אמר רבי מודינא לך בבעלי חיים דכיון דנקטו אהו נגרי ברייתא כו'. וכגון שנגנבה צאווה ענין שנגרי ברייתא גרמו לה להגנב ולעיל לא חסיק ארעתייה האי שינויא דהשתא מני למימר דנגנבה או שאבדה דלעיל מציתו קאמר אי נמי הך סיפא אכידה דוקא קאי שניגרי ברייתא גרמו לה להאבד אבל לענין גניבה פטור שאין גורמין לה ליגנב ומשום הכי צרישא דקמני צהדיה נגנבה לא מני לשנויי הכי:

אלא לגינתו שאינה משתמרת. פי' (ב) אלא כרוח מזהו וש"מ כשומר חנם דמי דכלתה שמירתו: קרנא בעי דש"מ. וכיון שחייב עלמנו לשלומי צבוי אפילו נמצא שגנבו פטור מכלל: בגזן שטענו טענת לפטים מוויין. תימה אמאי מוקי לה בלפטים מוויין ודחיק למימר דגנב הוא לוקמיה כגון שטענו טענת גניבה צאונס שנגנבה ממנו צאונס גדול כגון ששמר כפסים בחפירה צקרקע שאי אפשר לנגבם אלא בזמירות תחת הקרקע דהוי אונס בלפטים מוויין או אם צא עליו חולי של טירוף הדעת או שינה נפלה עליו צאונס או אונס אחר שאינו יכול לשמור ולרבה דפטור בפקד הפועלים (בי"מ דף קז. ג:) על בעידנא דעילי אינשי או דנס בעידנא דניימי אינשי משכחת כפל שטוען טענת גנב בעידנא דעילי או בעידנא דניימי אינשי ולהנהו אמוראי דפליגי עליה התם מ"מ משכחת כדפרישית ומיהו איכא למימר דהכא לא חייש כיון דמשני שפיר בלפטים מוויין וס"ל דגנב הוא ובסמוך נמי אצרייתא דפריך לא אם אמרת הוה מני למימר נמי וליטעמך דגזלן הוא אכתי תקשי לך דמנינו שומר שזכר משלם כפל בטוען טענת גנב צאונס אף צההוא ק"ו דאין עליו תשובה קשה דבפרק השואל (בי"מ דף קז. ה.) מסיק עלה דקסבר האי תנא לפטים מוויין גזלן הוא ומה בכך אכתי יש עליו תשובה דמה לשומר שזכר שכן משלם כפל בטוען טענת גנב צאונס ואין לומר דכיון דגנב הוא ובסמוך נמי אצרייתא דפריך לא אם אמרת מקומות פריך מחומרות דלא שכיח ועוד אע"ג דלא שכיח יכול לעונן כן ונראה לר"י דכיון שחייב הכתוב שומר שזכר בגניבה וקמא גניבה קרובה לאונס כדאמרינן בהשואל (ס) סבירא הוא דכלל ענין שמהיה הגניבה יתחייב מגזרת הכתוב אפילו צאונס גמור ואף על גב דבלפטים מוויין דהיינו צביה דקרא פטר בו הכתוב אף על פי שאין אונסו גדול יותר ודוקא [ועי' תוס' בי"מ מב. ד"ה אמר שמואל:]

לא א ב ג ד מ"י פ"ה מה"ל גיולה ואכידה הלכה די טו ועיין בבי"מ פ"ג ע"ש ע"ש ח"מ פ"ג ר"קו פ"ה א: לב ה מ"י פ"ד מה"ל גיולה הלכה י ועיין פ"ה ופ"ה מהלכות גיולה ואכידה הלכה ח פ"ג ע"ש ע"ש טו"ש ח"מ פ"ה ע"ש פ"ה א: לב ו מ"י פ"ה מהלכות גיולה ואכידה הל' טו פ"ג ע"ש ע"ש טו"ש ח"מ פ"ה ע"ש פ"ה א: לב ז ח מ"י פ"ד מה"ל גיולה הל' ד (וטו"ש ע"ש ח"מ פ"ה ע"ש): לב ח מ"י פ"ה מה"ל גיולה הל' טו פ"ג ע"ש ע"ש טו"ש ח"מ פ"ה ע"ש):

מוסף רש"י

לגינתו ולחורכתו מנין. דהויא השגה ופטור (בי"מ פ"א.) דלא בעינן דעת בעלים. לומר לו שמור פתק שהחזרתי לגינתך שמלאכתי אבדת (ב"מ.) הכל צריכין דעת בעלים. גנב גזלן ד' שומרים שהשני לריבוי להודיעו, ואם לא הודיעו ומתה או נגנבה חייבים נאחריותו דכיון דידע אכידה ולא ידע שהשגה לא נוהר בה ולא מאכילה (ב"מ.) הטוען טענת גנב באכידה. מוצא אכידה שטוען נגנבה הימנו לאחר שמלאכתי (לקמן פ"ג.)

מוסף רש"י

לגינתו ולחורכתו מנין. דהויא השגה ופטור (בי"מ פ"א.) דלא בעינן דעת בעלים. לומר לו שמור פתק שהחזרתי לגינתך שמלאכתי אבדת (ב"מ.) הכל צריכין דעת בעלים. גנב גזלן ד' שומרים שהשני לריבוי להודיעו, ואם לא הודיעו ומתה או נגנבה חייבים נאחריותו דכיון דידע אכידה ולא ידע שהשגה לא נוהר בה ולא מאכילה (ב"מ.) הטוען טענת גנב באכידה. מוצא אכידה שטוען נגנבה הימנו לאחר שמלאכתי (לקמן פ"ג.)

מוסף רש"י

לגינתו ולחורכתו מנין. דהויא השגה ופטור (בי"מ פ"א.) דלא בעינן דעת בעלים. לומר לו שמור פתק שהחזרתי לגינתך שמלאכתי אבדת (ב"מ.) הכל צריכין דעת בעלים. גנב גזלן ד' שומרים שהשני לריבוי להודיעו, ואם לא הודיעו ומתה או נגנבה חייבים נאחריותו דכיון דידע אכידה ולא ידע שהשגה לא נוהר בה ולא מאכילה (ב"מ.) הטוען טענת גנב באכידה. מוצא אכידה שטוען נגנבה הימנו לאחר שמלאכתי (לקמן פ"ג.)